Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

14.01.2021

Lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Asia: HE 13/2022 vp

Sisäministeriön poliisiosasto: kirjallinen asiantuntijalausunto

Hallituksen esityksen HE 13/2022 vp käsittelyyn on yhdistetty kansalaisaloite KAA 2/2019 vp sekä lakialoitteet LA 24/2020 vp ja LA 96/2020 vp. Tämän vuoksi asiantuntijalausunnossa on pyydetty huomioimaan myös aloitteissa ehdotetut muutokset.

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lakivaliokunnalle lausunto ja tulla kuulluksi nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

Sisäministeriö on ollut mukana Oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jossa on valmisteleltu seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistusta. Sisäministeriö antoi lainsäädäntöhankkeen lausuntokierroksella marraskuussa 2021 lausunnon seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta.

Sisäministeriön näkemykset on huomioitu nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä. Hallituksen esitys RL 20 luvun seksuaalirikossäädösten kokonaisuudistukselle on sisäministeriön näkemyksen mukaan perusteltu ja esitetyt muutokset kannatettavia.

Sisäministeriö korostaa ja pitää kokonaisuudistuksessa merkittävinä ja tärkeinä erityisesti seuraavia hallituksen esityksessä esille tuotuja seikkoja:

- Nyt esitetyt seksuaalirikosäännösten kokonaisarvioinnin yhteydessä esitettävät uudistukset muodostavat nykytilaa selkeämmän säädös- ja tunnusmerkistökokonaisuuden.
- Ehdotetut rikoslain muutokset tulevat täsmentämään ja laajentamaan rangaistavien tekojen alaa.
- Ehdotetut raiskausta, seksuaalisen ahdistelua ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapitoa koskevat säännökset ovat omiaan lisäämään jonkin verran esitutkintaviranomaisille tehtävien ilmoitusten lukumäärää. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että lisätehtävien aiheuttavat kustannukset korvataan hallinnonalalle täysmääräisinä.
- Kokonaisuudistuksen jalkauttaminen käytännön työhön edellyttää merkittäviä koulutustoimia ennen säädösten voimaansaattamista.

- Ehdotetut säädökset on kirjoitettu riittävän tarkkarajaisesti, jotta niiden voidaan katsoa täyttävän laillisuusperiaatteen vaatimukset. Sisäministeriö katsoo, että mm. ehdotetussa 6 §:ssä rangaistavaksi säädettävien seksuaalisten loukkausten moninaisuudesta johtuen laajennettu tunnusmerkistö on perusteltua pitää tekotavoiltaan avoimena. Säädöksessä on lueteltu useita tekotapoja sen selventämiseksi, minkä tyyppisiä ja kuinka vakavia tekoja pykälän soveltamisalaan voi niiden lisäksi kuulua. Säännöksessä mainitut tekotavat täydentävät yhdessä kuvaa säännöksen soveltamisalan piiristä. Muidenkin kuin nimenomaisesti mainittujen tekotapojen rangaistavuuden alaa on syytä sekä mahdollista rajata niin, että ne rinnastuvat vakavuudeltaan kosketteluun, täyttävät seksuaalisen teon määritelmä (ehdotettu 23 §:n 2 momentti) ja ovat lisäksi omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Näitä tunnusmerkistötekijöitä on selvennetty aikaisemmissa lain esitöissä sekä oikeuskäytännössä ja niitä on edelleen selvennetty nyt käsittelyssä olevan esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa.
- Ehdotuksessa rangaistavaksi säädettyjen rikosten rangaistusasteikot on määritelty tekojen haitallisuuden ja paheksuttavuuden eli niiden rangaistusarvon mukaan. Rangaistusasteikot ovat niin yleisemmin rikoslain sisällä kuin seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun sisällä keskenään asianmukaisessa suhteessa.

Hallituksen esityksessä on sisäministeriön näkemyksen mukaan huomioitu riittävissä määrin kansalaisaloite KAA 2/2019 vp sekä lakialoitteet LA 24/2020 vp ja LA 96/2020 vp. Näiltä osin on erityisesti mainittavissa, että toisin kuin lakialoitteessa LA 24/2020 vp, hallituksen esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidosta törkeää tekomuotoa. Sisäministeriö pitää hallituksen esityksessä esitettyjä näkökohtia perusteluina eikä kannata törkeän tekomuodon säätämistä erikseen rangaistavaksi.

Poliisitarkastaja Kimmo Halme

kimmo.halme@govsec.fi

0295 488 361

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeriön oman jakelun mukaan